

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիս 6 ռուբլի, երեք ամիս 3 ռ. 50 կոպ.
Մեկ ամիս 1 ռ., հասցով 5 կոպեկ
Բաժնետերերը գումար են Թիֆլիսում մեկուկես խմբագրատանը

Խմբագրությունը հասցեն՝ Тифлисъ, Редакция «Нор-Даръ»
կամ Tiflis, Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոհմ օրերէն) ժամը 9-ից մինչև 2-ը:
Մասնատարութիւնները բնութագրուած են ամեն լեզուներով:
Երկու տարեկան թիւները բաւին 2 կ., բեկանները համար կրկնապատիկ:

ՔՐԴ.Ե.ՔԵԿԵՆ-ԳՐԵԿԵՆԵԿԵՆ

ՆՈՐ-ԴԱՐ

ԱՄԵՆՈՐԵԱՅ ԹԵՐԹԸ

Թիֆլիսում

Ներկայում 1891 թուականին

(Ութնորդ տարի)

Հրատարակում է Նոյն թիֆլիսի և ծրագրով մին օր՝ Բայի կրթիչ և
դպրոցի հետեւի օրերէն
Խմբագրութեանը ստանում է և սեպհական հեռագրերն է

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի, վեց ամիս 6 ռուբլի, հասցով 5 կոպ.
Երեք ամիս 3 ռ. 50 կոպեկ, մեկ ամիս 1 ռ., հասցով 5 կոպեկ
Բաժնետերերը գումար են Թիֆլիսում մեկուկես խմբագրատանը
Խմբագրութեանը ստանում է և սեպհական հեռագրերն է
Տարեկան գինն է 10 ռուբլի, վեց ամիս 6 ռուբլի, հասցով 5 կոպ.
Երեք ամիս 3 ռ. 50 կոպեկ, մեկ ամիս 1 ռ., հասցով 5 կոպեկ
Բաժնետերերը գումար են Թիֆլիսում մեկուկես խմբագրատանը
Խմբագրութեանը ստանում է և սեպհական հեռագրերն է

Ստոր թղթաքննիչ դիմում են խմբագրութեան՝ ТИФЛИСЪ, ВЪ
Редакцію ежедневной газеты «НОРЪ-ДАРЪ» կամ Tiflis (Caucase)
Rédaction du journal «Nor-Dar».

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ԽՈՎԱՆԴԱՎՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրերն են
Քրոնիկան. — Լուրերը Նախագործ-
թիւն և հաւանքներ Արաբական զաւա-
ռի գիւղերում
Թիֆլիսի կոմիտէն և Եր. — Նամակ
Արեւիկայից. — Ուսման
Քաղաքական. — Քաղաքական լուրեր,
Խառն լուրեր
Բանասիրական. — Սարսափելի
գրքեր
Տեղեկատու
Յայտարարութիւններ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻՎՐԵԺ *

Անտոնի Ժիւլիից

(Ապրանքային պատմութիւն)

Պատմողը սառը սրճից մի ունկ առաւ,
կրկնող ուտելին քաշեց և չարժանակեց.
— Ինչպիսի բազմութիւն էր փողոցնե-
րում. Կողմնից էր, սրճարանները խնո-
ղում:
Այ՛, չափ մարդ կար, չափ մարդ,
յոյն օրը, մէկ օր մեծ տոն էր, որի առ-
թիւ բոլոր նահանգը Նաւարայի և միւ-
յն անգամ աւելի հեռու նահանգի մեծ
մասը վաղու գալիս է ծննդավայրու մեր
յարգամեծար պաշտպան սրբուհու պատ-
կերի առաջ, և երկրորդ օր՝ զրամարտ էր
լինելու, որի շուրջ տեղացիներն էին
Սպանիայի առաջին զրամարտիկի անու-
նը և նորինապետ սուր տալու հանդէսը:
Կարծեմ դուք թանկագինութիւնն էր
անուանում այդ լանդին բայց ձեռքներ
այդ հանդէսը միայն ազնւ. ականութեան
է վերապահում, մինչդեռ մեղանում
ամբողջ Ժողովուրդն է — աշխուկան, քա-

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Հ. ՈՐԴԱՐՈՒ

ՀԻՄՆԱՐԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՍԻՆԴԱՊՈՐԻ, 21 փետրուարի. —
Այսօր լուսաբացին ռուսաց Թա-
գաթառանգը Բոտախա ուղե-
րուց:
ՏԱՄԲՈՎ. — Նահանգական գեմ-
ատիւն մտադիր է փոքրահասակ
լանցագործների գաղթական շի-
նել:

զաքացի, գիւղացի, — որ գալիս է իւր
ծափահարութիւններով ու ոգևորութեամբ
նորիւրադրում կամ սուլելով անարգում
է մի նոր սկանակի փառքը:
Հրապարակում ամեն տեղ լի էր բազ-
մութեամբ և արեգակը շողողում զոյնե-
րի հագարաւոր ցայտեր էր ցրտացնում
այդ գրուկների ուղիներով, Գոռում,
գոյում էին, երգում, ուտելիքները ձեռքէ
ձեռք էին անցնում, տապալած ոչխա-
րի կողերը մի տեղից միւս տեղն էին
նետառում և այլանդակ դրամներն ձեռքէ
ձեռք պտտում արծաթէ շրջանակներով:
Ժամը երեքն էր խիւղ. հասարակու-
թիւնն անհամբեր սպասում էր. բայց
մեծ տեսարանի ժամանակը մոտենում էր
և աղաղակները հանդարտում. ամբողջ
մեղմանում է, կողովները ծածկում, գո-
տիները սեղմում իրենց անհամար ծա-
քերի մէջ ծածկելով պաշարները:
Մարտիկներն այնտեղ, չեղքելու, ա-
պաստանի կողքի սննդակուս, սպիտակ
պատերով փողբիկ մատուռի մէջ, հիւան-
դանոցի մօտ, գնում են խոնարհելու
Քրիստոսի պատկերի առաջ և մեղմա-
ձայն խնդրելու, որ իրենց մարմիններն
ազատ պահէ սրածայր եղջիրներից:
Գնալու Պեղրոն ևս սովորութեան հնա-
զանդելով մատուռն է գնում. բայց զը-
րան չեմբում հանդիպում է Ժողէին, որ
մատուռից էր դուրս գալիս. Պեղրոյի
հայեացքը փայլելով է և նա փոխում է

ՎԱՐՇՈՒ. — Սրտաստճանից այս
տեղ հասաւ Օրլէանեան Լուի Ֆի-
լիպպը, որ մօտերքս Պետերբուր-
գումն էր:

ՔՐՈՆԻԿԱՆ

«Նոր-Դար»-ին մարտի 1-ից բաժանորդ
են գրում և վճարում են 8 ռ. 50 կոպ.

Թագաւոր Վայսը հրամայել է՝ Վոլկա-
սեան գրաքննչական մասնաժողովի նա-
խագահ Սակիրովին Վոլկասի կառավար-
չապետի խորհրդի անդամ նշանակել Ներ-
քին գործերի միւնիստրութիւնից:
Սակիրովի անդամներն իրենց մասնա-
ժողովի նախագահ նշանակում է Վոլ-
կասի կառավարչապետի առանձին յանձ-
նարարութիւնների V կարգի պաշտոն-
այ Գակիլը:

Չորեքշաբթի, փետրուարի 20-ին տե-
ղի ունեցաւ Թիֆլիսի դատաւում մարեթի
դէմ միջոցներ ձեռք առնելու համար
մասնաժողովի նախորդ նիստի չարու-
նակութիւնը: Սահմանադրովի հաւաքած
տեղեկութիւններից երկուսն է, որ Թիֆ-
լիսի դատաւում մարեթը ձու է գրել
1,100 քառակուսի սամէն տարածու-
թեան վրայ: Նիստում որոշուեց այդ
տարածութիւնը 4 մասերի բաժանել,
որոնցից իւրաքանչիւրն իւր կողմից
պէտք է 17 մասերի բաժանուի: Մարե-
թի ձու ջնջելու համար երկու ամիս
արժեքի ամեն օր 5,000 բանուոր
պէտք է կոչուի տեղական ընակիչներով:
Հողի տարածութեան 4 առանձին մա-
սերից իւրաքանչիւրի վրայ առանձին
մասնադէտ անձ կը նշանակուի, որ ցոյց
կը տայ, թէ որտեղ են ընկալած մարե-
թի ձուերը: Միայն որոշուած է 40,000
ր., Հետեւալ նիստը տեղի կ'ունենայ
երկուշաբթի, փետրուարի 25-ին:

ճանապարհը:
Ե՛, գետնով լինել մի բանի կայծ թո-
ղել էր միւսի մէջ. Յայտարարի կառա-
վարից լաւ չէր արել, որ այդ երկուսն
էլ պահել էր իւր խնայ մէջ. Չոկտը
է թողնել, որ Ժողէն զրամարտին մասնա-
ցէր, որովհետեւ միայն Աստուած գիտէ,
թէ ինչքան կան թաղուած զնչուկ կրթ-
բուն:
Բայց հնչում են փողերն ու պղնձէ
գործիւնները, Բիւզդիի քայլերդից հետեւ
են հին պաշտի պատերը. արուստասե-
րներն սկսում կրկնում բաժանուի մի-
մեկանցից և իրենց տեղերը գնալ Նախա-
գահ իւր օթեկանին և նա չարժում է
թաղկնակը և սե չորերով ու բազմա-
րանդ զլեւարով ոտովի կանգնելով դատար-
կում են կրկնել:
Ամեն բան պատրաստ է. Հասարակու-
մեծ դուռը յարաբար բացում է և ներս
է մտնում թափուրը. Խուրը առաջ է
դալիս երկու ձիււոր ոտակներով և
անց, առաջնակարգ տեղաբաժանակնե-
րն առջին են գնում. Պեղրոն իւր
վարդիւսի կողքին է գնում. անուն
կեցողները ժայթքում են հաղորտուր
կործարկել:
Մերձին զրամարտիկը ժայթքում է և
իւր աշակերտի ձեռքից բռնած կարծիս
ժողովուրդին է ներկայացնում. միւսին
աղաղակներ, ծափեր, Նրանց ետևից
գալիս են զինուորները՝ նվազել ձեռքին:

ԵՋՄԱՆՆԻՑ մեզ հաղորդում են, որ
Վահագնա Վաթիկոսը ձեռնարանի տե-
տեղ արժ. Նահապետ արեղայ Նահապե-
տեանի տուած հրամարականը չէ ըն-
դունում. Նորին Վահագնա Վաթիկոսը հր-
րամարկել է Նայր Նահապետին մնալ իւր
պաշտոնում:

Ներքին գործերի միւնիստրութեան
կից մի յանձնաժողով է կազմուած, որ
մշակում է արհեստագործների մասին ե-
ղած կանոնադրութեան վերանորոգման
ծրագիրը: Յիշեալ ծրագրի համեմատ
վարդիւսի իւր աշակերտի վերաբերմամբ
վերջինիս ծնողների կամ խնամակալի հետ
կապած պայմանագրի ժամանակամիջոցը
5 տարուց աւելի չպէտք լինի, ի նկատի
ռենտալով աշակերտի 17 տարեկան հա-
սակը, որից յետոյ պայմանագիրը պէտք
է քանդուի. աշակերտը պայմանագրի բո-
լոր ժամանակամիջոցում պէտք է լաւ
պահի իրեն և յաղագրելով պէտք է վե-
րաբերուի դէպի իւր վարպետ և վերջի-
նիս ընտանիքը, չպէտք է վարպետի տը-
նից դուրս գլչնէր. նրան արգելուած է
որ և իցե զուարճութեան տեղ և գինե-
տները գնալու: Այն դէպքում, եթէ աշա-
կերտին կտրել չէ ուղղել տնային մի-
ջոցներով, վարպետը, տեսնելով, որ նա չէ
ուղղում, այդ մասին հաղորդում է ար-
հեստագործների հոգաբարձուին (ուստա-
բաշուն) այս դէպքում հարկաւոր միջոց-
ներ ձեռք առնելու համար Յիշ վար-
պետն իւր վրայ առած պարտականու-
թիւնները չի կատարել, չի տալ կամ կը
փչացնէ աշակերտի ուտելիքը, կամ նրա
հետ անդիմութեամբ կը վարուի կամ
աշակերտի ոյժից բարձր տնային գոր-
ծեր կատարել կը տայ, աշակերտը կա-
րողէ այդմասին բողոքի արհեստագործների
հոգաբարձուները վերջինս աշակերտ կը
լինի արհեստանոցը: Արհեստագործների
հոգաբարձուները նշանակուած են գիտակ
անձերից օրինական իշխանութեան ձեռ-
քով և պարտաւոր են հոգալ, որ որո-
շուած կանոնները ճշտութեամբ կատա-

րուեն: Նրանց պարտքն է հետեւել, որ
արհեստագործների աշակերտներն առող-
ջապահական պայմանների մէջ դրուած
լինեն, սովորեն այն գործը, որին յանձ-
նել են նրա ծնողները, և կողմնակի
զբաղմունքներով չպարտապն, Բացի դը-
րանից, հոգաբարձուները պարտաւոր են
խտուութեամբ հետեւել, որ արհեստանոցի
տէրերը որոշեալ ժամանակին իրենց ա-
շակերտներին ուսումնարան տան կամ
իրենց նրանց գրեթե կարգաւ սովորեցնեն:
Աշակերտներն, արհեստը վերջացնելուց
յետոյ, նրանք կ'ունենան երեք էքսպերտ-
ների քննութեան՝ առաջին կարգի վկա-
յական և պարզ և ստանալու համար իսկ
վկապականներ են արուած, որոնցով ենը-
րանք յայտնի արհեստի վարպետի օգ-
նականի կոչում են ստանում:

Գերմանացի բժիշկ Վոլիս երեկից գիւ-
տի մասին թեր և դէմ վէճերից յետոյ
երեկից բժիշկները առ աթոս այն եղ-
րակագործներն են եկել, որ Վոլիս գիւ-
տը մէկ կողմից թէպէտ վատագուտ է,
բայց միւս կողմից այդ գիւտը բժշկա-
թեան այնպիսի աջող արդիւնքներ է
ցոյց տալիս, որոնց նմանը մինչև օրս
յայտնի չէ եղած գիտական աշխարհին:
Ուրեմն մնում է սպազային գնահելու մի-
ջոցներ, որոնք Վոլիս գիւտի աջող գոր-
ծածութեան եղանակը կը գտնեն: Առ-
այժմ մեր տեղական դատար-բժիշկներն
էլ Վոլիսին չեն հաւանում գիտութեան
ահագին պաշարի (??) տակ ճշուելուց:

Բոլոր երկաթուղիների վրայ, որոնցով
բուրդ են տեղափոխում, նոր սակա-
զին կը մտցուի, որի համաձայն բուրդը
կը տեղափոխուի առանց տեսակների բա-
ժանուելու:

Ստացանք Մոսկուայում պ. Միքայիլ
Բարիկուտարեանի հրատարակութեամբ
պարբերաբար լոյս տեսնող «Գրական-
նական և պատմական Հանդէս» IV

անգամ ցնցում է իւր հոգիւն պարա-
նոցը, ալ ու ձայն չարժում իւր փողո-
ցայ երկու եղբայրների լայն մահիկը,
որ ծծում աղաքաբար կ'առնեն այնտեղ
փնտրելով իւր լուսաւորող՝ մարգարէների
բոլոր և իւր հայեացքը յամբարաբ
պտտեցնում կարմիր փակցի վրայ, որ
իւր առաջ է դրուած որպէս միակ իրա-
կան արգելք: Նրա փողբիկ վայրագ
աչքը տեսել է Ժողէին: Խոնարհում է
նրա հաւաքին գլուխը և գրեթէ երկու
ոտներին արանքը ծանում և լեռան կա-
տարից փրկած ծայրի նման սլանում է
կրկնալ միջից: Բայց յանկարծ նա կանգ
է առնում ձիւց երկու մետրաչափ հե-
ռու և իւր կարճ ոտները տատանում
են իրեն կրած բեռի ամենի ընդհարման
ներքեւ: Վայրենի նման նայում է զար-
մացած, որ իւր առաջից չեն փախչում
Պիկադորը գունատած, խոնարհեցնում
է իւր նիւղակը և առաջարկաբար մեղ-
մում իւր կողմն. անասունը հաւատում է
իւր բոլոր ոյժը, ցատկում է, բայց նի-
ղակը թեթեւակի չեղում է և սրածայր
եղջիրները մինչև արմատ խրում են
ձիու լանջքի մէջ:
Ուժը յաղթանակած է և կեցողներին
վերջ չկայ. — ձին և հեծնալը ուտերի
ընդունու հարուածից բարձրանում են
տեղից:
Ժողէն դանդաղում է, երբում և, հա-
ասարակութիւնը կողքնելով ծանրո-

*) Տե՛ս «Նոր-Դար» № 29.

գրեց: Ինչպէս նախորդ գրեցեր, նոյնպէս և այս գիրքը բաղադրականի և բաւական հետաքրքիր ներկերով է կազմուած: Ի միջի այլոց «Հանգէսի» IV գրքում ամբողջապէս զետեղուած է Լեւոնանոյի «Իմականանդէս» գրքի մասին թարգմանութիւնը: Առանձին գոհութիւն է պատճառուած մեզ պ. Բարսեղ-Պարթևի լուս. աշխատութիւնը, որ չնչնոսկով միւսաների բարձրացրած աղմուկին գործում է, բայց գործելով չէ ազաւարում մեր գրական լեզուն, ընդհակառակը նպաստում է նրա կանոնաւոր զարգացման: Տեսնելով «Մորձ» ամսագրի սեպտեմբերական հայերէն լեզուն և սեպտեմբերական ուղղագրութիւնը, պէտք է ճշգրտաբար խոստովանել, որ «Գրական և պատմական Հանդէս»-ի գոյութիւնը ոչ թէ աւելորդ է, այլ անհրաժեշտ է:

ՂԱՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆ. — Այստեղից երկու վերստ հետո գտնուող Բէզըղազու գիւղում մի ութը տարեկան հայ աղջիկ մի քանի քաղաք առաջ հիւանդ պառկած է լինում: Իւր ծնողներ խնամքին յանձնուած, հիւանդի դրոշմներն օր օրի վրայ ծանրանալով, վերջապէս այս քանի օրերում վախճանուած է: Մտնողներ կանչուած են իրենց ծխական քահանային և տանում եկեղեցու բակը, որտեղ, ըստ սովորութեան, լուսանալուց յետոյ, գնում են դադաղի մէջ և գնում եկեղեցում, միւս օրը հողին յանձնելու համար: Հետեւալ օրը վաղ առաւօտեան ժամկույզը գնում է եկեղեցու դուռը բաց առնուած, կանխեղը կայանելուց յետոյ մի մոտ էլ կայանում է և բերան, որ ննջեցեալի մահացած մասերի մէջ դնի. և այդ միջոցին մի հրաշք է պատահում. ժամկույզը տեսնում է, որ ննջեցեալի ձեռքերը շարժուած են: Նա խելոյն լեզուապատառ վայր ընկնում: Վերջապէս վերկենալով տեղից, շտապում է քահանայի մօտ և դիմաբերել նրան պատուելու: Քահանան պալիս և տեսնում է, որ արդէն ննջեցեալը կենդանի է ըստ նշաններով: Իսկոյն և եթ խնայ են տալիս ննջեցեալի ծնողներին, ծնողները զալիս են և ուրախութեամբ իրենց յարսի թիւն առած որդուն նոյն դադաղով տանում են իրենց տուն ու տաք լրով անմիջապէս լողացնում: Փոքրիկ աղջիկը բոլորովին առողջ է:

Այդ տեսակ կրամածո ննջեցեալներ մեր կողմերում չափ են պատահում, որոնք միշտ հողին են յանձնուած առանց գէթ մի երկու օր պահելու: Սրա պատճառը մի փոքր գիւղում 4—5 քահանայ լինելն է, որ մի մեծեր մեծներն արժա-

հանայի ճանին է ընկնում—չտապում է չուտով թաղել, որ միւսը չհամարի օգուտը ձեռքից չխլէ: Արդարեւ այս փոքրիկ աղջիկը բաղաւոր է եղել, որ չուտ չէ թաղուել:

ԳՈՒՆԵԹԻՑ. — Օրերը տաք են անցնում և գիշերները պարզ: Անցեալ օրերում մի փղաւեցի Իււզէթից երեկոյան զմեզնովով դէպի Քիւնթի, ճանապարհին սասուրով վախճանում է. իսկ մի քանի օր առաջ Պատմաբանի ճանապարհի վրայ մի կառապան ֆորագոյնից վայր ընկնելով և անիւների տակ ընկնելով վախճանուած է:

ԲԱԳՈՒԹՅՈՒՆ. — Մեծ քանակութեամբ թուրքաց և ուստաց ոսկէ դրամներ են ուղարկուած Բագուի վրայով Պարսկաստան, պարսից արքունական: Նոր դրամատան համար Պարսից դուռն փողի գինն աշտեղ արժէ 1 թումանը 2 ր. 64 կ., իսկ նոյն տէրութեան նոր բաց թող արած թղթադրամը, որի մի երեսը պարսկական, միւս երեսը անգլիական ճաշակով է նկարուած, ներկայումս չէ կարող իւր հետեւանքին համարել: Տգէտ համարներն այդ թղթադրամները նմանեցնում են մանուֆակտուրային ապրանքների վրայ կոյրուած գործաւորանութիւնի հետեւանքին, հետեւաբար կասկածանքով են վերաբերում դէպի այդպիսի թղթադրամները:

ՆՈՐ. ՆԱԻԶԵՆԱՆԻՑ. — Մի մարդ դեռի եղբերու գնում է միւսից մի գետին—4000 ռուբլի արժողութեամբ: Գալիս է օրը, որ նոտարի մօտ պէտք է աւեր հաստատող թուղթը դրուի սակայն մի ինչ-որ վրայակայի պէտք է լինում Ուրբոց իրաւարանից հանելու, վաճառողը գնում է, որ այնտեղից թուղթը ստանալ: Իսկ դատարար պ. Աստուածատուր եանը, փոխանակ պահանջած թուղթը տալու, վաճառողին համարում է այդ դրծից ետ կանգնել և այդ գետինը իրեն, Աստուածատուր եանին վրայ ծախել: Այդպէս էլ եղել է:

Ուրբոց իրաւարանի դատարարը երգումն կերած մի ծերունի և պատուելի մարդ է ճանաչուած. գոլիւն է այդ վարժունքը թէ պարսկական:

Ուրբոց իրաւարանի նախագահը քաղաքապետին է. յոյս ունենալով, որ այս զէպըը նրանից գաղտնի չի մնար:

ԲԱԳՈՒԹՅՈՒՆ. — Նաւթային առևտուրը զեռտատանում է իւր անախանձելի դը-

րութեան մէջ. գինը համարեա ջրի գին է. քաղաքումս ջրի մի տակաւոր ծախում են 10—15 կոպ., իսկ կերտովն արժէ պողը — տեսակից 11½—12 կոպ. (մեծ քանակութեամբ գնողներին): Այսօր քիչ է այն ֆիրմաների թիւը, որոնք տարուայ պայմանագրի գործիւնամբ, պեղին վճարում են 20 կոպ. գործաւորանութիւնը:

ՆՈՒՈՒՆԻՑ. — Փետր. 17-ին հայտ տուցի ներքին գաղութներին պ. Ստեղծականցի «Ելի մէկ գոհ» կոմիտեան. ներկայացումը արդարեւ ունեցաւ, որովհետեւ հասարակութիւնը գոհ էր:

— Անցեալ յուն. 3-ին մի թուրք պատու կին հիւանդանում է և ուշքագնաց լինում: Իսկոյն մուկները հաւաքում են թաղերու, բայց աղան չէ թողնում. մուկները նեղացած հետեւում են Ուղի երեք ժամից յետոյ պատու կինն արթնանում է և այժմս առողջ է: Պէտք է ասած, որ այստեղի թուրքերը իրաւ շտապում են իրենց մեծերներին թաղերու, քանի քանի կենդանի մարդիկ են նրանք այդպիսով յանձնել հողին:

ԵՆԻԱԻՑ. — Այս օրերս երկու մարդ կուտ են. մէկի հարեանը գալիս է Նուրանց հայտնեցելու, միմեանց հետ, միմեանց ուրեանիցը գալիս է ընտում վերջինին, թէ ինչու չէ թողնում, որ կուտեն, ուստի ընտում է դրան և բանարկում, մինչև որ երկու ռուբլի է տեսնում ու արձակում: Հրաւիրում ենք ոտակաւութեան ուշադրութիւնը:

ՍԱՐԴԱՅԻՑ (Ախալքալաքի գաւառ). — Մեղանում արհեստների բացակայութեան պատճառով, ձմեռ ժամանակ գաւառիս զիւղական ժողովուրդը խիստ նստակեաց կենցաղավարութեան մէջ է գտնուում:

Ամբողջ վեց ամիս առաւարդիկ կողքի վրայ ընկած իրենց ծխականներ են ծըլտում և արմուկները մաշում: Իրիւղերում քոսն ապրեկանից վեր առհասարակ ծխում են: Անասնապահական հագաղութները կատարում են որ և է ընտանիքի մէջ գտնուած մի երկու պատանիներ, և սրանք բաւական են համարում: Մնացածների համար էլ որիչ բան ու գործ չէ լինում, քացի այն, որ հաւաքում են այս ու այն գոմերի տաք մեծեւորներում կամ ձիւթահանքներում և առաւօտուանից մինչև երեկոյ անօգուտ դրոշմարանութիւններով օրը միմայնում: Թէ և մեղանում ձմեռ ժամանակ գործով անցկացնելու համար եղած արհեստները վայրագութիւնը ցնցում էր նրան, առանձին իրար էին խօսում և ճակատաքայտով էր ծածկուած: Հանդիսականներն անողորմ աղաղակում էին, — կրիկտում միայն զէպըը արիւնազարդ զիւղին էին տեսնում և նրա տարախահար մարդասպանին:

Յուր մոտացում էր: Բայց Աստուած չէր մոռացել. այնքան ընդհարում, մի խուռ ձայն, ջրակշախումս ուրիշների ճարձատարիւն— և Պեղըլայի մարմինը օդի մէջ չարտուելով, առաջին փակէին և երկրորդի էլ թողնելով զուտելով, դնաց զիւղաւ կրիկտի առաջին աստիճանների նստարաններին, իւր տարփուտ օտնների տակ:

Ուրիշների փչուած և կիտմած դրութեամբ բարձրացրին ճշմարտիկները: Եւ սակայն նա չմտաւ, որովհետեւ ցուրի կողմերը խնայել էին նրան. բայց ձեւը ձայնը, լսելիքը, ամեն բան անհաս էր եղել: Վերջապէս այնպէս էր դարձել ինչպէս մի վոքը առաջ տեսաք նրան:

Եւ այժմ, սենոր ֆրանսացի, միաբարձր, զիւղի բարի: Զուգացեք զընդունելիք: Նրանց սիրուն իրենց մարեկից սե է:

Ո ս տ ա ն ի կ.

ըը հետզհետէ սոյսայտանում են, յետագաների ծուլութեան պատճառով, այնուամենայնիւ դարձեալ եթէ կամենայ զիւղացին, կարող է իւր ժամանակը գործով անցկացնել: Ձմեռնային ժամանակի ընթացքում մեր զիւղացին չուտ ու շատ բան ունի անելու, եթէ նա անտես և ժրջան մարդ լինի: Միթէ նա չէ կարող գտնել իւր կրթագործական պիտոյքները կրիսպատիկ, եռապատիկ պատյաւանի, որպէս զի քարնան եղանակին նա այդ մասին կորցրած օրեր չունենայ: Իւրաքանչիւր զիւղում երկու թէ երեք արօր չինող մարդիկ հաղիւ են գտնուած, իսկ ողջ գաւառում մի քանի նշանաւոր գութան չինող Միթէ ամեն մի երկրագործ չէ կարող սովորել իւր սայլը, արօրը, գութանը, փոցիը, հեծանողը... իւր ձեռքով չինել պատրաստուել:

Գոյութեամբ պէտք է խօսել միմայն կանանց դասակարգի մասին. նա ամբողջ ձմեռ գործով է զբաղուած—գլու՜մ է, մանում է, կարում է, գործում է, աղօթում է. նա մեղուաշան է, նրան պարապ մնալու ժամանակ երբեք չկայ. — զիւղացին առանց կնոջ մի ընկած դիակ է: Եթէ որ կանայք, առանց ըրում լինելու, իրենց տնային գործածութեան համար կարող են կաւից չինել թնկեր, կարաս, ծախ, ծախակի, ապրաման, պոյտ, կեռած, արիւն, ծախակ (քափկիր), փարչ, ձագաւ, աղթաւ, կուտիկ, քրեղան, խնկաման... արդեօք աղանալիկ չէին կարող փայտից չինել տաշտ, տաւառ, կիւսաւաղան, տակաւիկ, քուղայ, կուծ, գուշ, գուշիկ... կարող էին թէն, միայն թէ ծուլութեանը «թուխ», անտարբերութեանը «թուխիկ» ստող հապա սի լինէր:

ՌՈՒՍԻԱՅԻ ԹԻՖԼԻՍԻՆ ԿԱՐԿՈՒՄ ԵՆԻՑ

— Ներքին գործերի միմիատրութեան ընկալման դեպքում անհրաժեշտ յայտարարել է, որ 1891 թուի օգոստոսի 10-ին (ն. տ.) Լոնդոնում միջազգային առողջապահական կոնգրես կը կայանայ: Կատարութեան լինանքը, քաղաքային հասարակական, գաւառական և առողջապահական վարչութիւնները, համալսարանները, ձեւաւորանքները, ուսումնարանները և բոլոր դիմումներն ընկերութիւնները հրաւիրւում են կոնգրեսին մասնակցելու, իրենց պատգամաւորներին ուղարկելով: Կոնգրեսի ժամանակ առողջապահութեանը վերաբերեալ զանազան տեսակ գործիքների ցուցահանդէս կը բացուի: Կոնգրեսի անդամներին միջոց կը տրուի այցելելու զանազան հաստատութիւններ և տեղեր, որոնք նրանց համար մասնագիտական հետաքրքրութիւն ունին: Ստանդորդի նախագահը Իուգլաս Գալտոն (Sir Douglas Galton), քարտուղարներ՝ պրոֆ. Կորֆիլդ և Պոթ (prof. W. H. Corfield և G. V. Poore), Հասցէ՝ The Parkes Museum, 74, Margaret street. London W.

— Հեռագրերն արդէն հաղորդեց, որ ապրիլի 1-ից գործադրութեան մէջ են մտնում գործարաններին վերաբերեալ առողջապահական պարտադիր կանոնները: Այդ կանոնների համաձայն, գործարաններին աղտոտութիւններ խնայելու արգելուած է գետերը և լճակները թափելու: Բոլոր աղտոտութիւնները պէտք է առնուազն երկու վերստ հետո տանուել գործարաններից և պէտք է թաղել նրանի մէջ, իսկ վերինը մի արշին բարձրութեամբ հող պէտք է ածել: Վարակիչ հիւանդութիւնների պարզ նշաններ ունեցող մարդկանց չէ պէտք է ընդունել աշխատելու համար: Բոլոր բանտերներին ամիսը ոչ պակաս քան մի անգամ պէտք է նայել գործարանի, քաղաքային կամ զենամուկային բժիշկը: Գործարաններում գտնուած բոլոր ջրհորները պէտք է օճալաշտելու: Բանտերի կաթնամաների, ամանների, ընտկարանների վրայ և այլն մաքրութեան վերաբերեալ խիստ վերահսկողութիւն

պէտք է լինի: Բանտերներին իրենց համար տանձին տուն պէտք է յատկացնուի:

ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՆԻ ՀԱՐԱՆԻՑ ԵՎ ԽԱՆԻՔԱՎԱՐ ԳԱՆԱՌԻ ԳԻՒՂԵՐՈՒՄ: *)

Այժմ գտնւ հարսանիքին: Մտնում է հարսանիքի ժամանակը, աղայի տէրը արդէն տեսնում է իւր պատրաստութիւնները: Աղջկայ տէրը էլ, եթէ նա պարտաճանաչ մարդ է, վաղորդ պատրաստած կ'լինի իւր գաւառի օժիտը և ամեն բան, ինչ պահանջուած է սովորութիւնը: Աղջկայ օժիտը սովորաբար լինում է մի ձեռք լուանկողին իւր բոլոր պարագանքով, երեք-չորս ձեռք հանդերձեղէն, որոնք մասամբ աղջկայ տէրն իրենից է անում, և մասամբ խնամուց տանից զրկուած անկարողի կատրեղները կարել տալիս: Զառաւառն, յետոյ հատ ստին մինը մէկ կամ երկու ր. արժ. սոմ. ոսկի, որոնց մեծ մասը փեսայի տանիցն է ուղարկում, իսկ փոքր, կամ քառորդ մասը աղջկայ տէրն է տալիս: Երկու-երեք ձեռք ամեն օր հագնելու: Նստարակ կը տրուի զանազանից պատրաստած հագուստ, մօտ տան հատ կարմրագոյն կամ ծիրանագոյն ներկած շալի գոգնոցներ, նոյնչափ շաւիկներ, կրծկակներ, զլխի կապեր—բոգ... մնողիկ, արկիկ և ուրիշ զանազան մանր-մունր բաներ (ի հարկէ ով աւելի կարողութեան տէր մարդ է, օժիտն աւելի մեծ է պատրաստում, մենք միջակ կարողութեան համաձայն ենք պարզել): Թէպէտ աղայի տէրը, երբ ինքը նստէ մտադրած է լինում այդինչ օրը հարսանիք անել, երբեմն երբեմն հարսանացուն տեսութեան գալիս հարանցարէն հատկացնում է խնամուն իւր մտադրութիւնը, բայց սա նշանակութիւն չունի:—Կանանաւորը այսպէս է.

Հարսանիքից երկու-երեք շաբաթ առաջ աղայի տէրը լցնում է մի շիշ աղաղ, հետո տեսնելով նախկին պատգամաւորին գնում է խնամուց տան, և վերադարձը յայտնում է նրան իւր մտադրութիւնը, հարսանիք անելու օրն ու ժամանակը, ինչպէս ձեռնդրած: Իւր նամին էլ իւր տեղին կացին (այսինքն) չղաւառ: Պատգամաւորն էլ միւս կողմից է համարում: Աղջկայ հայրը մի փոքր նազ ու ընդ անկողց յետոյ, զիջանում է նրանց խնդրիցին:

— Ինչ պատրաստութիւնը տես,—ասում է նա,—ինձ համար լուս չէ, որ քեզ արգիւք դառնամ, արի եղբայր՝ երբ կամենաս եւ պատրաստ եմ, առ քո առանդ էլ—տար երեսի ջրով, Աստուած բարի վայելում տայ:

Սրանից յետոյ փեսայի հայրը իւր առաջին գործն է անում պատիկ օրհնութեան հրամանը ստանալ ինչպէս հարկ է: Հարսանիքի մտադրւած պատրաստ է, որ լինում է 20—30 ր. արծաղութեամբ մի պարանի կոն, նոյնպէս և արաղը 5—6 վիզրոյ, մի գուլի շաբար և ըստ այնմ թէիք: Սրը մի շաբաթ է մնում հարսանիքը կրկնելին, առաջին կիրակի օրուայ երկուցիսը քէ սէ պի չէ (հատուկտոր) են անում: **) Առաջինայ ուրբաթ

*) Տես «Նոր-Դար» № 29:
**) Հատուկտուր անում են այսպէս. եթէ հարսանացուն դրսի գիւղից է, փեսայի հայրը հետո ասած կըբաւորին: Գնում իջնում է խնամուց տանը, երկուցիսն հրաւիրում են պատգամաւորին, քահանային և մի քանի մարդիկ, քահանայն խոսում է. «Սրեկի, գուր պէտք է հարսանիք անել, այս մարդկանց ներկայութեամբ վերջացրէք, եթէ ձեռք մէջ մի տալիք առնելիքի հայտ ունեք, որ հարսանիքի ժամանակ միջնորդ դուք դուրս չլինի, ամօթ է: Իսկ եթէ հարսանացուն զիւղի միջից է, աղաւթը հրաւիրում է իւր տուն քահանային և մի քանի մարդիկ իւր կողմից, հարսանացուի հօրը և մի քանի մարդիկ էլ նրա կողմից: Փահանայն խոսում է վերս առաւած իմատով և երկու խնամիքն ինչ ունին չու-

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Վերամանական և այլ երկրների
բազմերի, մանաւանդ անդլական
գրբը զբաղուած են երբեմն գերման
կան կանցլէր՝ իշխան Բիտմարկի ղե
գերմանական այժման կառավարութ
նը և կայսրը թո՛ւմ գիրքով Կան և
գրբը, որոնք ղեմ են խառնում մեծ Բ
մարկին, կան և այնպիսիները, որ
նրա կողմն են թռնում

Ինչ էլ որ առան, մի քան հաստ
կարեն էլ նկատուի, որ ստանց
մարկի Վերմանիան կորցրել է իւր
բազմադղ նշանակութիւնը:

—«Figaro»-ն Բերլինից հեռագրի
ստացելի, որ իբր թէ կայսրն ընդու
է իշ. Բիտմարկի մասին «գործի» վ
ռը: Որովհետեւ նախկին կանցլէրի և
գերմանի յարաձգմանիւր շարունակ
կրնուի տարբերութեւն է ճանաչու
նրա ղեմ միջոցներ ձեռք առնելու: Ն
կին կանցլէրը բարձրագոյն դատաբ
չի ենթարկուի, այլ զինուորական
տարանի, որովհետեւ Բիտմարկը զինու
րական է և իբրեւ գերմանական զ
Ֆիլզփաշպալ է համարուում: Դատաբ
առ այժմ այս հարցը միայն կ'առաջ
կէ Բիտմարկին՝ Լագիրներին այս լն
այն ինչ յօդուածներն այդեղ նմ
գրբի գրելու: Դատարանում այլ
թիւ ցուցմունքներն ազնիւ խօսքով պ
է տրուեն: Իշ. Բիտմարկի ստեւծ
աստիաններն, ուրեմն, կ'առանկ
լինի: Նրան այն ժամանակ կը յիշ
նեն, որ զինուորականներին Վերմանի
յում արգելուած է հրապարակախօ
թեանը պարապել առանց թղթաւթ
ստանալու և պատիժը, որին կ'ենթ
կուի իշխանը, ցածրագուրէն բարոյա
կը լինի: Իսկ ինչ վերաբերում է
լրագիրներին, դրանք էլ կը դատու
անկախութ իր պատժուն:

—Բուվինյայի կառավարութիւնն
ժախքերը կրճատելու համար վճռե
լաւ օտար թաղաքներում քաջանկ
քաղաքացիական ներկայացուցիչն
թիւր, որովհետեւ Ներուպայում ներ
յումս վտանգ տպաւնացող շարժա
ներ վիշն: Բուվինյան ղեկավաններ
պահէ միայն Բերլինում, Վիննայ
և Վ. Պրումս:

—Ներկայումս Հնդկաստանում
յուզում է յարուցուել անդլացիան
ղէմ, որովհետեւ դրանք միջամտութիւ
Ներկայումս կառավարութիւնը մի օր
է ընդունին, որով պայտհետեւ ազն
ամուսնացնելու ամենավաղ ժաման
12 տարեկան հասակն է որոշուում, մ
ղեւ. մինչև այժմ Հնդկաստանում աղջ
ամուսնացնում էին ամենափոքր հա
կում, որից աճային վեաններ էին
ուղչանում: Հնդկացիներն այժմ յիշ
օրէնքն իրենց կրօնն ղեմ են հա
րում:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Տերգորի» ներկայացուց Վերմանիայում
Բերլինի «Կառնդլի թատրոնը»: Սաղթ
նը կազմում արդեւուած «Տերմիդոր» պ
Պը պատկաւում է ներկայացնել
Բերլինի թատրոնական գրաքննութիւ
նայն չէր վճռում թոյլ տալու այլ պ
նի ներկայացումը, քայց Վիլհելմ կայս
անձանքն առաջ, որ ինքը ոչ թէ ոչ
չունի ասելու պիտքը ներկայացնել
ղէմն, այլ և մինչև անցող ցանկանում
որ դա ներկայացնուի գերմանական բ
մերի վրայ:

Առաջին հաշիւաբար երգչախումբ:—Ներկ
յումս Մագրիկում նոր բեմ է գտու
կել մի փոքրիկ սասը տարեկան եր
յունի Սիլապո Գրբի ճանուում, որ
պերային տաղանդաւոր գրբի կատ
րելով, աճային աջողութիւն է ունենու
Տեղական կրթական փոքրիկ պրին
ղէմին փառաբան ապագայ է գուշ
կում և գտնում է, որ նա այժմ իսկ յ
ն

Առաջագահությունը: Այժմիս Կո-
չիկները կրոնականը պիտի են, ման գա-
լիս մեղքով ամբողջ կազմակերպել ցնցում
են այդ պիտի կրոնականը, որ, ի հարկ
է, չիստ է: Դրա առաջին անգամը հա-
մար մի ֆրանսիացի բժիշկ առաջար-
կում է կրոնականը առաջագահականից
կարել, որով շատ թեթև կարելի է ման
գալ և մարմինը չի ցնցուի:

Խմբագիր-հրատարակիչ
ՍՊԱՆՆԱՐ ՍՊԱՆՆԱՐԱՆ.

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ՇՈՒԿԵՆԱՎԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

1 Սև ծովի վրայ

Բաժնույն գնում են:

Հին գալաթի ի՞նչ երկրորդին 3 ժամին
ուղիղ գծով, Նովորոսիյսկ և Սուխում.
Շաբաթ՝ երկրորդին 8 ժամին, ու-
ղիղ գծով, բոլոր նաւահանգիստներով
երկրորդին 7 ժ. արտասահմաններ նաւահանգիստներով,
4. Պոլս:

Բաժնում գալիս են:

Սրբաշաբթի՝ կէս օրին մօտ, 0
ղետայից, ուղիղգծով:

Ուրբաթ՝ առաւօտեան Օղեսայից
ուղիղ գծով, Կերչի և Նովորոսիյսկի
վրայով:

Կիրակի՝ առաւօտեան 4. Պոլսից:
Փոքիկ Բաժնում գնում են:

Հին գալաթի ի՞նչ առաւօտեան 9-ին
Շաբաթ՝ առաւօտեան 9-ին:

Սրբաշաբթի՝ երկրորդին:
Փոքիկ Բաժնում գալիս են:

Ուրբաթ և կիրակի կէս օրից յետոյ
ժ. 2-ի մօտերը:

II Կասպից ծովի վրայ

Բազուից գնում են:

Պետրոպոլ և Ֆորա, Ալեքսանդրովսկ-
նոյնների 9-ին, զեկտեմբերի 7-ին,
յուլուսարի 4-ին, փետրուարի 1-ին և
մայիսի 1-ին, կէս օրից յետոյ ժ. 2-ին:
Ուղու-Սիդա և Կրասնավոդսկ՝ երկու-
շաբթի և ուրբաթ, առաւօտեան ժ
11-ին:

Լեյքորան, Աստարա և Էնզելիսնոյն-
ների 5-ին և 1-ին, զեկտեմբերի 3 ին,
17-ին և 31-ին, յուլուսարի 14-ին, 28-ին,
փետրուարի 11-ին, 25-ի և մայիսի
11 ին, առաւօտեան ժ. 11-ին:

Զիլիբար, Աստարա, և Մեյզեդես-
ներ՝ նոյեմբերի 5-ին, 10 ին, զեկտեմ-
բերի 3 ին, 17-ին, 31-ին, յուլուսարի
14-ին, 28-ին, փետրուարի 11-ին, 25-ին
և մայիսի 11-ին, առաւօտեան ժ. 11-ին

ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

I Անդրկովկասեան երկաթուղի

Գալաթի Թիֆլիս և Էնզելիս

Բաժնում, պոստ. 11 ժ. 8ր. եր.
Բազուից, 7 ժ. 40 ր. առ.
Բաժնում, մար. ապ. 8 ժ. — ր. առ.
Գանձակից, 8 ժ. 20 ր. եր.

Գալաթի Թիֆլիս և Էնզելիս

Բաժնում, պոստային. 8 ժ. 40 ր. առ.
Բազու, 12 ժ. 8 ր. զիշ.
Բաժնում, մար. ապ. գն. 3 ժ. 10 ր. ց.
Գանձակ, 9 ժ. 45 ր. առ.

II Անդրկասպեան երկաթուղի

Ուղու-Սիդայից գնում է 6 ժ. 40 ր. եր.
Ուղու-Սիդա գալիս է 7 ժ. 48 ր. առ.
Ուղու-Սիդայից գնացք գնում է և գա-
լիս երեքշաբթի և չորաթի օրերը:
Սամարանդ գնացք գալիս է և գնում.
է ուրբաթ և երեքշաբթի օրերը:

I Բոստով-Վաղարշապատի երկաթ.

Վաղարշապատից գնում է 9 ժ. 30 ր. առ.
Բոստով գալիս է 8 ժ. 48 ր. առ.
Բոստովից գնում է 7 ժ. 28 ր. ցե.
Վաղարշապատ գալիս է 7 ժ. — ր. եր.

ՊՈՍՏԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԹԻՖԼԻՍԻ ԵՒ ՎԼԱԴԻԿԱՎԱՅԻՆ
ՄԻՋԵԻ

Թիֆլիսից գնում է Վաղարշապատ
և. Հինգ հոգու տեղ ունեցող կառք.
(կարէտ) առաւօտեան ժամը 9-ին, գի-
շերում է Միլիթում և միւս օրը երեկո-
եան ժամը 8-ին հասնում Վաղարշապատ:

Բ. Վեց հոգու տեղ ունեցող (օմնի-
բուս) երեկոյեան ժամը 3-ին և առաւից
ճանապարհին զիշերելու միւս օրը երե-
կոյեան ժամը 7-ին հասնում Վաղարշա-
պատ:

Վաղարշապատից Թիֆ. գալիս է.

Ա. Հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը
(կարէտ) առաւօտեան ժամը 9-ին և գի-
շերելով Միլիթ կայարանում, միւս օրը
երեկոյեան ժամը 8-ին հասնում է Թիֆլիս:

Բ. Վեց հոգու տեղ ունեցող կառքը
(օմնիբուս) երեկոյեան ժամը 3-ին և առ-
աւից ճանապարհին զիշերելու միւս օրը
երեկոյեան ժամը 7-ին հասնում է Թիֆ-
լիս:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՍԱՆՏԱԼ ՄԻԴԻ
(SANTAL MIDY)

Պարիզի զեկագործի պատրաստած —
թոյլատրուած է Ռուսիայում:

Սյո կապիւլնեբի մէջ պարու-
նակում են հաճաք ստանալ:

Հասկայիս
Պահանջ է Ռուսիայի զինուոր
զեկատներում:

(M.) 14—1

Լոյստեսու և վաճառում է, Մոսկուայում տպագրուած
„Ս Ո Ր Ե Կ“
ԱԶԳԱՅԻՆ ԼԻԱԿԱՏԱՐ ԵՐԿԱՐԱՆԻ
ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐԷ

Այս հատորի մէջ, բացի բոլոր գործածական երգերից, տպագ-
րուած են և նոր երգեր, և բանաստեղծութիւններ և երգերի վե-
րաբերեալ քանի մի արձակ գրուածքներ, թուով 282: Չնայելով
գրքի մեծութեանը, իւրաքանչիւր օրինակի գինն է, Բազուի մէջ
1 րուբլի, իսկ քրտի քաղաքների համար, ճանապարհածախսով, 1 ր.
20 կ.: Օտարաքաղաքացի ցանկացողները կարող են բարեհաճել գիմել
Բ ա զ ու, «Սոխակի» հրատարակիչ Գրիգոր քահանայ Գրիգորեանցին:
Հասցեովս՝

Священнику Григорию Григорьянцу, Баку.

3—3

Լ Ո Յ Օ Տ Ե Ս Ս Ւ

ԲԱՔՖԻ

ՄԻՆԸ ԱՅՍՊԵՍ, ՄԻԻՍԸ ԱՅՆՊԵՍ

ՊԵՏԱԿԵՐԱԶԱՐԴ ՎՆՊ

Թիֆլիսի վաճառականների կեանքից

ԳԻՆՆ Է 1 Բ.

Վաճառում է հեղինակի տրիբի մօտ՝

Тифлисъ, Садовая ул., д. док. Лисицева № 29, Антѣ Меликъ-Акопянцъ, РАФФИ.

Բաժնի միւս բոլոր աշխատութիւնները ցանկացողը կարող է զինվ միւսոյ
հասցէին:

(101) 3—3

ՋԳՈՒՇԱՅԻՔ ԿԵՂՇԻՔԻՑ

ԳՐԱԿԱՆ-ՏԻՄՈՒԼԵԱՆ ՕՃԱՌ

Պատկեր Գ. Փ. Իւրգենսի
գործ է ստեղծւում այրուածքի, երկու-
ղի, պիտակի, զեկին բժեկի և
քրտնելու զէմ: Առաջարկում է
ինչպէս ամենաքաղաքային թիւան
արդուարդի անուշահոտ օճառ:
Վաճառում է Ռուսիայի ամենա-
լաւ զեկատներում և զեկալաճառ-
ների մօտ:

Մի փաթէ գինն է 50 փաթ. 1/2 փաթ-
էն է 30 փաթէ:

Գինուոր պահուող Մոսկուայում,
Կ. Ի. Ֆրիդլանդի մօտ Թիֆլիսում,
Կ. Վիտանի քնի. զեկ. տպր. պա-
հաստում, և Մուրմանովի, Պոլսովի և
Յզմուրովի մօտ:

(M.) 10—1

Կործարան

ՓՇԱՏԵՐԻ ԾԱՌԻ ԷՍ.

Բալասանի քաղաք հօտ
է տարածում
ՓՇԱՏԵՐԻԱՅԻՆ ԱՆՏ.

ԵՂԵՆԻՈՅ ՍԱՊՈՆ

Այնորմիկ հօտով

Պ Ե Տ Ե Ր Բ Ո Ր Գ Ի

ՆԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՍՈՐՈՍՈՐԱՅԻՆ

Բալասանի և պահանջները Պե-
ն Երբուրով, Ալեքսանդրովսկեան հր-
ապարակ, № 7.

Վաճառում են զեկալաճառ ամենա-
լաւ փաթէներում:

Կեղծիկից զերծ միայն համար
ինդրում ենք ուղարկել իւր զալ-
նել վերը գրած կառավարութիւնից
հաստատած գործառնային գրույնի
վայր:

Պէշա Կարանները ուղարկում են չեկուր:
(Ս. Ե. Օ. № 1614) 6—6

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ
Ա Մ Ս Ա Գ Ի Ր

(ԻՊ ԽԱՐԻ)

Սոյն 1891 թուին հրատարակում է Էջմիածնում նոյն դե-
քով և ծրագրով:

Բաժանորդագինը 4 րուբլի:

(ԽճԲ.) 5—5

ԺԻՐՈՂԵԼ ՊԱՍՏԻԼՆԵՐ

ՆՈՐՎԵԳԻԱՅԻ ՄԱՔՈՒՐ ԶՐԻՑ ՊԱՏՐԱՍԱԾ

ՆԵՐԿՈՐՈՒՄ Է ՆԵՐՇՆՁԵԼՈՎ ԵՒ ԿՈՒԼ ՏԱԼՈՎ

Գերադանցում են այն զեկալաճառներին, որոնք ծանրաց-
նում են ստամոքսը և ներգործութիւն չնշառական գործարան-
ների վրայ:

ԺԻՐՈՂԵԼԻ ՊԱՍՏԻԼՆԵՐԸ

միակ կուպրային պա-
տիկներն են, որ պարզ
են ստացել 1878 թ. Պա-
րիզի համաշխարհային ցու-
ցահանդէսում միջազգա-
յին գնահատիչներից:

ԳՏՆԻՈՒՄՆ ԲՈԼՈՐ ԴԵ-
ՂԱՏՆԵՐՈՒՄ.

Ամեն մի արկղիկում յա-
ջ 72 պատիկ, գործածու-
թեան եղանակի բացա-
րութիւնով:

ՎԱՃԱՌՈՒՄ Է ՄԵՐ ՔԱ-
ՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ.

L. GÉRAUDEL,
Pharmacien à Sainte
(Meuhold France).

Պահանջել գործառնային
ընդունում կնիքը:

Վաճառում է Թիֆլիսում՝ զեկատնային ապրանքների Կովկասեան
ընկերութեան մէջ:

(M.) 12—1

ШОКОЛАТЪ

НАХОДИТСЯ
ВО ВСѢХЪ
ГОРОДАХЪ
РОССІИ.

ԱՐԱԳԱՏՊ ՄԵՔՆԱՆԵՐԻՈՐԴԱՐԱՆ ՅՐԱՆԿԵՆՏԱԼ

ԱՐԼԵՐՏ ԵՒ ԸՆԿ, ԵՒ ՔԱՆԱՎԱՎԱՐՈՒՄ

Պարտաւոր է և հատուցումը է երաշխաւորել արաքայաթիւն-
համար

Տպարանական արգատիպ մեքենաներ 9 մեծութեամբ.
Տպարանական արապատիպ գլանակաճե մեքենաներ 6
մեծութեամբ, Տպարան. արապ. մեքենաներ ամերիկան-
կան 4 մեծութեամբ: Վիմագրական ձեռքի մամուլներ և
տպալիմագրական գործին վերաբերեալ բոլոր պարա-
գաները:

Նորերը առնելիս ընդունում և հին մեքենաներ վճա-
րի փոխարէն:

Պատկերազարդ արժեցուցաններ ուղարկում են ձը-
րիւրաբար Զեռնարկ տպարանի մեքենավարների-սարքող-
ների համար. մանրամասն. ուղարկում են ցանկացող:
(Ս. Ե. Օ. № 29373) 11—8

Վարչական գործարանը 1898-ից